

ПРОЈЕКАТ УТВРЂИВАЊЕ ПОТЕНЦИЈАЛА И НАЧИНА ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА САМОНИКЛИХ ВОЋНИХ ВРСТА СА АСПЕКТА ДИВЕРЗИФИКАЦИЈЕ ЕКОНОМСКЕ ДЕЛАТНОСТИ СТАНОВНИШТВА РУРАЛНИХ ПОДРУЧЈА

Институт за
шумарство

Управа за
аграрна
плаћања

Дисеминација резултата пројекта реализована је и објављивањем чланка у електронским и штампаним медијима - на порталу и штампаном издању магазина AGROPRESS.

ПРИЈАТЕЉ БРОЈА
NOVOSADSKI SAJAM
100
DANAK

ТЕМА БРОЈА: САРАДЊА СРБИЈЕ И ШПАНИЈЕ НА СВЕ ВЕЋЕМ НИВОУ

10 Пробиогци као превентива

12 Производња крушке

16 Тајна пиротског качкавала

24 Савремена производња шљива

44 Најлепши дмаст из Бездана

34 ПРЕДСТАВЉАМО CASE PUMA ТРАКТОР

Воћарство

Аутор: др Татјана Ђирковић-Митровић, др Саша Еремија

ОД САКУПЉАЊА ДО ПЛАСМАНА ФИНАЛНИХ ПРОИЗВОДА САМОНИКЛИХ ВОЋНИХ ВРСТА – МОГУЋНОСТИ ПОКРЕТАЊА СОПСТВЕНОГ БИЗНИСА УЗ ОДРЖИВО ГАЗДОВАЊЕ И КОРИШЋЕЊЕ

У „Стратегији пољопривреде и руралног развоја Републике Србије за период 2014-2024. године“ („Сл. гласник РС“, број 85/14 од 12. августа 2014.г.) се наводи да „имајући у виду природне ресурсе, повољне земљишне и климатске услове и биодиверзитет, у Републици Србији постоје, повољни услови за производњу различитих врста воћа, али и развој органске производње“. Зато је значај коришћења делова самониклих воћних врста, али ипак тако гајење, односно оснивање засада ових биљака веома значајно.

Значај проучавања различитих аспеката самониклих воћних врста препознали су стручњаци Института за шумарство, као носиоци пројекта „Утврђивање потенцијала и начина одрживог коришћења самониклих воћних врста са аспекта диверзификације економске делатности становништва руралних подручја“, али и Министарство пољопривреде,

шумарства и водопривреде Републике Србије – Управа за аграрна плаћања, која је подржала реализацију овог пројекта.

Значајан сегмент у оквиру истраживања посвећен је и механизмима за оснивање малих и средњих предузећа, која би заокружила циклус од добијања дозвола за сакупљање, до пласмана производа самониклих воћних врста у Пиротском округу. Промоција значаја пројекта и апликативности резултата делом је реализована организовањем радионице у Пироту 20. априла 2023. године. На радионици су стручњаци из Института за шумарство др Татјана Ђирковић-Митровић и др Саша Еремија указали потенцијалним корисницима како одрживо коришћење самониклих воћних врста, кроз могућности оснивања микро, малих и средњих предузећа, може да донесе профит уз очување ових врста и животне средине као императива.

Предавање на тему „Одрживо коришћење самониклих воћних врста Пиротског округа у циљу подстицања развоја локалне економије“ – предавачи др Татјана Ђирковић-Митровић и др Саша Еремија (Радионица одржана у Пироту 20. априла 2023. године)

www.agrobiznis.rs

Зашто Пиротски округ?

Специфичност климатских, геоморфолошких, геолошких и едафских карактеристика узрок је велике разноврсности вегетације читавог региона. Стара планина доминира рељефом Пиротског округа и представља и најбогатију планинску аспекта ресурса самониклих воћних врста. Пиротски округ у југоисточној Србији, као део Понишавља, обухвата територије општина: Пирот, Бела Паланка, Димитровград и Бабушница. Смештен је у централном делу Балканског полуострва. На подручју округа се налазе следећи планински масиви: источни обронци Суве планине и Сврљешких планина (општина Бела Паланка), јужне падине Старе планине, западни и централни део Видича, Белава, Седлар, Ваљска планина (општина Пирот), планина Гребен и источни обронци Видича (општина Димитровград).

Могућности покретања сопственог бизниса

Пословање са воћарицама пружа могућност покретања сопственог бизниса у области производње и продаје или откупа, преко сакупљача, откупљивача, прерађивача и извозника производа самониклих воћних врста.

Пословно повезивање добављача, произвођача, трговаца и продаваца може обезбедити снабдевање тржишта потребним количинама производа и услуга. Једна од опција јесте стварање удружења, задруга и сл., које ће окупити предузећа ових делатности. Оне би заступале заједничке интересе према другим институцијама, нарочито у проналажењу домаћег и иностраног тржишта за пласман производа.

Полазећи од потенцијала који сакупљање и стављање у промет самониклих шумских воћних врстама у Србији, могућности и услови за пласнање гајења, као и прерада и финализација производа, неопходна је већа подршка државе мерама економске политике и подстицаја, које би омогућиле оптимизацију ове делатности у народном периоду. За оснивање малих и средњих предузећа која би се бавила овим делатностима неопходна је директна финансијска подршка од стране државе за покретање приватног бизниса.

Одрживо газдовање и коришћење самониклих воћних врста кроз процедура за издавање дозвола за комерцијално сакупљање

Ако се узму у обзир поседнице које може изазвати прекомерна употреба природних ресурса, разумљива је потреба за одрживим газдовањем и коришћењем. Зато је неопходна сарадња са институцијама надлежним за животну средину.

Дозволе за сакупљање и стављање у промет дивљих врста биљака издају се на основу Уредбе о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауне (Службени гласник РС, бр. 31/05, 45/05, 22/07, 38/08, 9/09, 69/11 и 95/2018). Сакупљање заштићених врста ради коришћења и стављања у промет може се вршити под условима и на начин прописан овом уредбом и у количини која је одобрена. Дозволе издаје Министарство за заштиту животне средине, на основу мишљења Завода за заштиту природе Србије. Завод, за заштиту природе Србије утврђује контингенте (максималне количине за сваку врсту које би се у тој години могле сакупити из природе) на основу мониторинга стања у природи и издаје дозволе за сакупљање предузећима која се баве откупом. Сакупљање је дозвољено само са подручја државног земљишта и шума, док се сакупљање са приватног земљишта и шума може вршити само на основу одобрења власника. Са подручја заштићених природних добара сакупљање је дозвољено само ако је предвиђено посебним актом о режимима заштите тог подручја и уз сагласност управљача заштићеног подручја. Уредбом је одређена и висина надокнаде (таксе) од 10% од процене цене за сваку врсту, коју држави плаћа правно лице или предузетник, организатор сакупљања и промета.

Занимљивости о самониклим воћним врстама

Некада је било пожељно да стабло оскоруше расте у сваком домаћинству, јер лековитост плодова, посебно сушених, који су се куваали за лековите чајеве, за млевено брашно које се додавало у хлеб, компот од сувих плодова оскоруше, мешан са другим воћем је посебног укуса. По наредби царице Марије Терезије, свако сеоско двориште у Војводини и осталом делу Аустро-Угарског царства морало је имати бар једно стабло оскоруше, због спречавања глад и здравље исхране деце.

Према легенди, наши преци су имали три „магична“ дрвета: хрстисту идрен, који су сједили на месту где су подизали кућу. Код нас се каже: „Зарав као арен“, па се верује да је оно доносило породици здравље и дуготечност www.mavmrasadnik.com/dunja-musmulja-i-oskorusa/oskorusa.

